

Årsberättelse 2020

Programnämnd social välfärd

Beslutad av Programnämnd social välfärd, den 4 mars 2021

Innehåll

1. Förslag till beslut.....	3
2. Programdirektörens bedömning och analys.....	4
2.1 Programdirektörens analys av verksamhetens resultat.....	4
2.2 Händelser av väsentlig betydelse.....	5
2.3 Förväntad utveckling.....	6
3. Nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål.....	7
3.1 Målområde 1: Örebroare i sin fulla kraft.....	8
3.2 Målområde 2: Lärande, utbildning och arbete genom hela livet.....	11
3.3 Målområde 3: Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro.....	12
3.4 Målområde 4: Örebro skapar livsmiljöer för god kvalitet.....	16
3.5 Målområde 5: Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald.....	18
3.6 Målområde 6: Hållbara och resurseffektiva Örebro.....	19
3.7 Politiska prioriteringar.....	20
4. Programnämnd social välfärds resurser.....	21
4.1 Programnämndens resurser.....	22
4.2 Effektivisering.....	25
4.3 Programnämndens egen verksamhet.....	25
4.4 Driftsnämndernas ekonomiska resultat.....	28
4.5 Kostnadsutveckling.....	33
4.6 Investeringar.....	33
5. Fem år i sammandrag.....	34
6. Servicegarantier.....	35
7. Bilagor.....	36

1. Förslag till beslut

Programområde social välfärds resultat i bokslutet visar på underskott med 50,1 mnkr i jämförelse med budget. Det är ett förbättrat resultat från föregående år med ca ca 95 mnkr. I årets bokförda resultat finns dock ekonomiska effekter av covid-19, i form av överkompensation av tillfälliga statsbidrag, minskad efterfrågan av välfärdstjänster och förändrad- och stängd verksamhet. Ett bedömt resultat utan covid-19 effekter uppgår till mellan 75-85 miljoner i underskott för 2020.

Samtidigt som osäkerheten med anledning av covid-19 och dess ekonomiska effekter för 2021 är fortsatt svåra att förutse, både vad avser merkostnader samt statlig ersättning till kommunerna. Men Sveriges Kommuner och Regioner räknar nu i sin senaste skatteprognos att pandemin snart är över. För att ha råd med en ökande befolkningsökningstakt i de äldre ålderskategorierna behövs kloka prioriteringar. Den åldrande befolkningen innebär troligtvis att kostnadstrycket ökar, samtidigt som skatteunderlaget inte ökar i samma omfattning.

Den fortsatt största utmaningen inom programområdet är en ekonomi i balans med en ökad budgetföljsamhet till rådande ekonomiskt läge. Arbetet kommer att fortsätta och en långsiktig plan för programområdet med identifierade områden i verksamheten med potential till kostandsminskningar kommer att redovisas till Programnämnden under 2021.

Året har till stora delar präglats av Coronapandemin och arbete med att säkerställa genomförandet av grunduppdraget till rådande omständigheter och Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Kommunstyrelseförvaltningens förslag till Programnämnd social välfärd

1. Årsberättelse för 2020 antas.
2. Årsberättelse överlämnas till Kommunstyrelsen för vidare hantering.
3. Det ekonomiska resultatet för programområdet social välfärd följs fortsatt upp i månatliga rapporter till Programnämnd social välfärd.

2. Programdirektörens bedömning och analys

De ekonomiska konsekvenserna av covid-19 har varit svåra att bedöma. Programområdets förvaltningar har haft i uppdrag att planera för olika händelseutvecklingar av pandemin med hjälp av scenarier framtagna av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB).

De bedömda ekonomiska effekterna av covid-19 följs upp i kapitel 4.1. Programnämndens resurser.

Under året tog staten över ansvaret för alla sjuklönekostnader för perioden april-juli och för perioden augusti-december ersatte staten sjuklönekostnader över normal nivå.

Staten har under året ekonomiskt stöttat kommunens verksamhet för merkostnader till följd av sjukdomen covid-19 inom socialtjänsten när det gäller omsorg om äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Statsbidraget har reglerats i förordningen 2020:193.

Samtidigt är osäkerheten med anledning av covid-19 och dess ekonomiska effekter för 2021 fortsatt svåra att förutse både vad avser kostnader samt statlig ersättning till kommunerna.

2.1 Programdirektörens analys av verksamhetens resultat

Coronapandemin har nu varit ständigt närvarande i över ett år och har haft stor påverkan på verksamheterna inom programområdet. Den mest direkta påverkan bestod under större delen av 2020 av att hantera vården och omsorgen av misstänkt- och konstaterat coronasmittade personer. Under de sista dagarna av året skedde glädjande ett skifte i fokus till efterlängttade vaccinationer och Örebro kommun har legat i framkant avseende vaccinationsarbetet.

Under året så har utvecklingsarbete fått stå tillbaka. Både utifrån konsekvenserna av det direkta arbetet med pandemin, men också utifrån att besök i verksamheterna inte varit möjliga att göra. När det är möjligt att återgå till ett mer normalt samhälle igen så behöver det prioriteras klokt bland de utvecklingsarbeten som fått stå tillbaka under pandemin så att verksamheterna samtidigt ges möjlighet att återhämta sig. Vissa planerade arbeten kan då få prioriteras bort helt.

Programområdet redovisar ett underskott för 2020 på 50,1 mnkr. Detta är en stor förbättring jämfört med 2019 då underskottet var 145,2 mnkr. Effektiviseringsarbete har pågått i viss omfattning trots pandemin och det pågående arbetet med strukturförändringsprogrammet beräknas också ha gett en effekt under 2020 med knappt 22 mnkr. Detta är naturligtvis positivt då programområdet under flera år haft stora underskott.

Det förbättrade resultatet beror dock inte bara på ett effektiviseringsarbete som gett resultat utan också på viss "överkompensation" från staten till landets kommuner avseende bland annat sjuklönekostnader samt minskad efterfrågan på vissa välfärdstjänster - vilket sänker programrådets kostnader. Exempelvis beräknas

pandemin medfört att efterfrågan på omsorgsinsatser, serviceinsatser, daglig verksamhet och vårdboende minskat. Detta visar sig dock på olika sätt hos programnämnden och driftsnämnderna. För vårdboende innebär det exempelvis att Vårdboendenämnden får ett underskott på grund av minskad beläggning medan programnämnden får ett överskott på grund av minskat köp av platser. Detsamma blir resultatet för daglig verksamhet och Funktionsstödsnämnden.

När hänsyn tas till statliga bidrag och minskad efterfrågan med mera så uppskattas underskottet till 75-85 mnkr. Det är självfallet mycket men samtidigt fortfarande en stor förbättring jämfört med 2019.

Arbetet med en budget i balans behöver därför fortsätta vara i fokus inom programområdet. Både avseende effektiviteten hos driftsnämndernas verksamheter och avseende utbud och ambitionsnivåer från programnämnden. Det är här viktigt att ta hänsyn till att ifall Örebro kommun har ett större utbud eller högre ambitionsnivåer inom ett område, som därmed leder till högre kostnader, så behöver verksamheterna vara billigare inom andra områden för att inte framstå som dyrare i jämförelse med andra. Detta blir särskilt viktigt att beakta om kommunen går in i en övergripande resursbedömningsmodell avseende den ekonomiska fördelningen.

2.2 Händelser av väsentlig betydelse

- Servicetjänster utan biståndsbeslut togs bort 1 april 2020
 - Beräknades ge 12 mnkr i delårseffekt men effekten blev lägre pga att fler än prognostiserat ansökt om- och blivit beviljade biståndsbedömda serviceinsatser. Totalt är den minskade konsumtionen 2020 per individ med beviljad serviceinsats cirka 30 procent jämfört med konsumtionsnivån 2017/2018.
- En ny hyresmodell för vård- och omsorgsboenden har införts.
 - Beräknades ge 4 mnkr i delårseffekt 2020. Då höjningen till stor del försenats kommer effekten bli något mindre. Effekten blir också mindre på grund av att lägenheter stått tomma utifrån coronapandemin.
- Det har varit många tomma platser på vård- och omsorgsboendena, kommunala och externa till följd av covid-19. Beläggningsgradens utfall visar på i genomsnitt ca 96,0 procent i jämförelse med budgeterad 97,7 procent. Det motsvarar cirka 35 helårsplatser.
 - Den ekonomiska effekten på totalen är svår att uppskatta men det påverkar verksamheterna inom SoV både ekonomiskt och verksamhetsmässigt när personer bor hemma med insatser istället för att flytta till ett boende, samtidigt som hyresintäkten minskar.
- Ett nytt valfrihetssystem enligt LoV för omvårdnadsinsatser infördes från 2 november med ny resursfördelningsmodell, nytt ickevalssystem samt att besvarande av larm lagts ut på samtliga utförare.
- En förlikning har ingåtts under året.
 - Kostnad 2 mnkr.

2.3 Förväntad utveckling

Den kommande utvecklingen är fortsatt svår att prognostisera utifrån pandemin och osäkerheten kring hur den kommer att utvecklas. Det är extremt positivt att vaccinationerna kommit igång så pass snabbt som de gjort i världen. Samtidigt finns det fortfarande osäkerheter i hur mycket vaccin som kommer finnas tillgängligt första månaderna under 2021 samt i vilken grad virusmutationer påverkar effekten av vaccinet.

Verksamheterna inom programområdet har dock klarat av pandemin på ett bra sätt hittills och det finns nu också erfarenhet hos personalen, upparbetade rutiner, riktlinjer, arbetssätt med mera som gör att verksamheterna på så vis är rustade för att hantera smittutbrott. Utifrån rådande kunskapsläge så måste vi dock vara på det klara med att bara för att brukare och personal är vaccinerade så innebär det inte att vi kan slappna av och sluta använda skyddsutrustning i verksamheterna.

Vi vet ännu heller inte vilka långsiktiga effekter pandemin har på verksamheterna och verksamheternas förutsättningar, eller vilka nya behov som kan komma - exempelvis ökad psykisk ohälsa bland äldre eller än större behov inom socialnämndens verksamheter. Men detta lär bli mer tydligt under 2021.

Oaktat pandemins utveckling så var det förväntat att programområdet skulle redovisa ett underskott för helåret 2020 och budgetföljsamheten inom programområdet måste stärkas väsentligt för att kunna nå en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling. Som nämnts ovan så behöver också utbud och ambitionsnivåer fortsätta att ses över för att inte vara kostnadsdrivande för programområdet i stort.

Om inte programnämnden ska behöva rikta ytterligare effektiviseringar, utöver KF/KS effektiviseringskrav, till driftsnämnderna inom programområdet så behöver programnämnden erhålla full kompensation för den årliga uppräknings av OmsorgsPrisIndex av ersättningen för LoV-utförarna, men också erhålla full kompensation för volymökning inom LSS-området kommande år. Det skulle i annat fall kunna resultera i att ersättningarna till utförarna behöver sänkas från dagens nivåer, vilket riskerar att skapa/öka underskott inom den kommunala utföraren och att privata bolag inte klarar av att vara utförare gentemot Örebro kommun.

3. Nämndens bidrag till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål

Programnämnd social välfärd har ansvar för att inom sitt verksamhetsområde

- säkerställa att grunduppdraget enligt nämndreglementet utförs
- bidra till utveckling inom Kommunfullmäktiges mål i Övergripande strategier och budget,
- säkra förutsättningar för kvalitativa tjänster för medborgaren
- fördela resurser för att skapa förväntade incitament och
- upprätthålla god ekonomisk hushållning.

Detta ska utföras i enlighet med den politiska ambitionen och de principer som ÖSB förmedlar. God ekonomisk hushållning säkerställs huvudsakligen i verksamhetsuppdraget och uppnås om nämnden utför sin verksamhet väl, kan betala för den och inte skjuter över betalningsansvaret på framtiden. För att uppnå god ekonomisk hushållning krävs också en god planering av varje nämnds resurser.

Nämndens uppföljning är fokuserad på avvikelserapportering, vilket är i linje med den tillsynsstyrning som kommunen tillämpar. Beskrivningar av goda resultat hålls korta eller utelämnas för att ge utrymme för att beskriva de områden där ytterligare förbättringar bör ske.

Inom varje målområde och dess kommunfullmäktigemål ger nämnden en beskrivning av nämndens bidrag till utvecklingen inom målområdet. Nämnden har i programplanen sorterat in respektive kommunfullmäktigemål enligt något av följande tre alternativ:

- Att nämnden beskriver vad nämnden ska uppnå genom en insats (utifrån Kommunfullmäktiges mål och inriktningar) som kommer leda till önskvärd utveckling (ett eller flera åtaganden).
- Att nämnden beskriver hur nämnden bidrar till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt.
- Att nämnden beskriver varför målet inte bedöms som relevant för nämnden.

3.1 Målområde 1: Örebroare i sin fulla kraft

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

I Örebro kommun ska skillnaderna i livsvillkor och förutsättningar mellan kön, socioekonomisk ställning, funktionsnedsättning och geografiska skillnader minska

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska förbättra förutsättningarna för medborgarna att påverka sin framtid och vårt demokratiska samhälle

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska stärka förutsättningarna för en samverkan med civilsamhället, näringslivet och andra offentliga aktörer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Kultur och fritidslivet ska vara tillgängligt för alla

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 1	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Målvärde 2020
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)	K 90 M 88 T 89	K 89 M 90 T 89	K 92 M 93 T 92	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - hänsyn till åsikter och önskemål, andel (%)	K 81 M 71 T 78	K 78 M 74 T 77	K 86 M 79 T 84	Öka
Nationella brukarenkäten; inflytande (FFF) ¹	74	79	76	Öka

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 1

Nämnden bidrar till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt. Detta sker bland annat genom att kommunens sammansättning som helhet beaktas vid framtagandet av programnämndens lokalförsörjningsplan med tillhörande investeringsplan. Arbetet syftar till att säkra kommunens utbud av bostäder för personer med särskilda behov och därigenom minska skillnaderna i livsvillkor mellan olika grupper i kommunen.

Delar av arbetet med programnämndens lokalförsörjningsplan tillsynades under 2019 och en av tillsynsrapportens slutsatser var att en gemensam utförare skulle kunna göra processen mer effektiv. Under 2020 har en organisationsförändring genomförts som innebär att utförandet inom programområdet nu utförs i enlighet med tillsynsrapportens förslag. Även om förutsättningar därmed finns för ett mer effektivt utförande så återstår mycket arbete med att skapa ett gemensamt arbetsätt för den nya organisationen.

Alla bostäder som byggs för programnämndens målgrupper har som utgångspunkt att lägenheterna ska vara anpassade för de särskilda behov som respektive målgrupp har. Utmaningen i att bygga för de respektive målgrupperna, är att nybyggnation ofta är

¹ Uppgiften är ett aggregerat resultat från Funktionsstödsnämndens årsberättelse.

kostsamt vilket gör att hyrorna för målgruppen landar på en högre nivå än önskvärd. Tidigare byggnationers hyresnivå har också ifrågasatts och fokus har under året legat på att ta fram vad som verkligen är nödvändigt i fastigheten. Inledningsvis har en standardmodell för gruppboende tagits fram, vars utformning är anpassad till en bred målgrupp, men som går att justera efter individernas behov. Ingen byggnation är i detta läge färdigställd, men kostnadskalkylerna uppgår som det ser ut just nu till ca 2/3-delar av tidigare offerter och byggnationer.

De senaste åren har flertalet nybyggnationer av grupp – och serviceboende samt vård – och omsorgsboende skett i mer perifera lägen. Detta på grund av att det finns färre lediga tomter att bygga på i de centrala delarna, och för att de är mycket dyrare jämfört med tomter som ligger en bit ut. Det finns dock mer centralt placerade fastigheter där befintlig bebyggelse skulle kunna byggas om och nya verksamheter skulle kunna flytta in och här pågår en kartläggning med att se över det befintliga beståndet. Syftet är att se om det finns lokaler som behöver byggas om eller ut, eller kanske till och med lämnas, för att få en mer effektiv och hållbar verksamhet. Kartläggningen har sin utgångspunkt i att skapa prismässigt hållbara bostäder. Genom att bygga om eller ut befintliga grupp – eller serviceboende är förhoppningen att behöva bygga färre helt nya bostäder. Det kommer dock inte att vara möjligt att verkställa alla befintliga beslut med det bestånd av bostäder som Örebro kommun besitter idag, varför även nyproduktion är ett måste.

Vid nybyggnationer beaktas placeringen av gemensamma lokaler så att det är enkla att få tillträde till för civilsamhället. Just nu byggs ett nytt vård- och omsorgsboende i Bettorp, där det kommer att finnas möjlighet för externa aktörer att nyttja mötesrum. Rummen är placerade i entréplan, för att vara så pass tillgängliga som möjligt. Exempel på befintliga lokaler som idag är tillgängliga för civila samhällen är vissa familjecentraler som kan nyttjas kvällar och helger. För tillfället saknas det dock en samordningsfunktion som kan hantera uthyrning eller utlåning av kommunens lokaler när ordinarie verksamhet inte nyttjar dem.

Programnämnden ansvarar även för hyressättningen av bostäder för personer med särskilda behov. Under året infördes den nya modellen för hyressättning av lägenheter inom vård- och omsorgsboende som Programnämnden beslutade om hösten 2019. I införandet ingår en trappningsregel för befintliga hyresgäster (tidsbegränsad stegvis minskad rabatt) och en hyresrabatt under de första tre åren för de senast byggda boendena. Detta för att minska de direkta ekonomiska konsekvenserna för de boende som istället gradvis kan anpassa sin ekonomi till den nya hyran. Införandet av nya hyror pausades under våren 2020, men återupptogs under hösten. Under våren 2020 genomfördes en upphandling av insatsen bostad med särskild service enligt LSS, vilket kommer att bidra till en mer rättssäker- och kvalitetssäkrad hantering vid köp av denna insats.

För att skapa fler bostäder till personer som är ekonomiskt och socialt utsatta har Örebro kommun i samarbete med bostadsföretaget Botrygg skapat en modell för bostäder med lägre hyra. Genom att kommunen sålt mark för både bostadsrätter och hyresrätter har Botrygg möjlighet att erbjuda ett antal hyreslägenheter till lägre hyra. Syftet är att ge fler chansen att kunna bo i en nyproducerad bostad och lägenheterna kommer att förmedlas till specifika målgrupper.

Medborgarna i Örebro kommuns upplevda möjlighet att påverka sin framtid mäts genom årliga brukarundersökningar och resultaten av dessa används för att vidareutveckla arbetet. Föregående års- och årets brukarundersökningar visar på genomgående relativt goda resultat, men mer arbete pågår inom området med t.ex. införandet av ett mer rehabiliterande arbetssätt och IBIC (individens behov i centrum).

För att stärka samverkan med programområdets externa utförare så genomför kommunens myndighetsverksamhet, på uppdrag av programnämnden, regelbundna uppföljningar, dialogmöten och informationsträffar. Under året med coronapandemin har arbetet med information och uppföljning skett i huvudsak digitalt, vilket har skapat lärdomar för framtiden. Ytterligare dialogforum håller på att byggas upp. Arbetet med uppföljning och ersättning utvecklas också kontinuerligt för att förenkla och förbättra för alla utförare.

3.2 Målområde 2: Lärande, utbildning och arbete genom hela livet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Utbildning i Örebro ska bedrivas i en trygg lärandemiljö som stimulerar barn och elever till att utveckla sina förmågor, uppnå kunskapskraven samt nå sin fulla potential

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns näringslivsarbete ska bidra till långsiktig hållbar utveckling genom stärkt konkurrenskraft och goda förutsättningar för fler företag som skapar arbete till en växande befolkning

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns arbetsmarknadsinsatser ska i högre grad leda till egen försörjning för medborgare som idag står utan för arbetsmarknaden

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 2	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Målvärde 2020
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg – fick välja utförare, andel (%)	K 75 M 67 T 72	K76 M 76 T 76	K 79 M 77 T 78	Öka

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 2

Nämnden bidrar till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetsätt bl.a. genom att personer via myndighetsverksamheten kan få stöd och vägledning för att klara ett självständigt liv. Genom särskilda samverkansformer som t.ex. SAMBA (samverkansledning för barns och ungas bästa) och NP-resurs (stöd till personer med neuropsykiatriska svårigheter) säkerställs att barn och ungdomar får så bra förutsättningar som möjligt att utveckla sina förmågor, uppnå kunskapskraven och nå sin fulla potential. Båda verksamheterna har under året också fått del av de statliga stimulansmedel för psykisk hälsa som Programnämnden rekviderat för att kunna utveckla sina verksamheter ytterligare.

I utbildningssammanhang så finns representanter för kommunens privata omsorgsutförare med i Vård- och omsorgscollege för att säkra en långsiktigt hållbar utveckling inom området. De privata utförarna har även varit med i arbetet med att skapa utbildningsplatser för det kommande Äldreomsorgslyftet. Detta arbete kommer, i takt med nya nationella direktiv, att fortsätta utvecklas. Det pågående framtagnings- och införandet av nya ersättningsmodellen skapar också ett närmare samarbete mellan privata utförare och kommunen.

3.3 Målområde 3: Ett tryggt och gott liv för alla i Örebro

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Samverkan mellan verksamheter och aktörer i arbetet med stöd, vård och service utgår från individens behov och förutsättningar genom hela vårdkedjan

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Välfärdens alla verksamheter jobbar med främjande insatser och förebyggande arbete

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun har ett strukturerat arbete för förbättrad psykisk hälsa i de verksamheter som möter människor i behov av stöd

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Hela Örebro ska upplevas tryggare och ingen människa ska begränsas i sitt liv på grund av otrygga miljöer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Alla barn har rätt till bra boendemiljöer och att inte leva i ekonomisk utsatthet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska vara narkotikafritt och konsumtionen av andra beroende-framkallande medel ska minska

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun har en nollvision mot hemlöshet

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 3	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Målvärde 2020
Nationella brukarenkäten; trygghet i boendet (FFF) ²	74	77	78	Öka
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - trygghet, andel (%)	K 87 M 90 T 88	K 88 M 91 T 89	K 88 M 89 T 89	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trygghet, andel (%)	K 90 M 88 T 89	K 90 M 82 T 88	K 90 M 83 T 88	Öka
Brukarbedömning hemtjänst äldreomsorg - helhetssyn, andel nöjda (%)	K 88 M 91 T 89	K 90 M 90 T 90	K 90 M 93 T 91	Öka

² Uppgiften är ett aggregat resultat från Funktionsstödsnämndens årsberättelse.

Brugarbedömning särskilt boende äldreomsorg - helhetssyn, andel nöjda (%)	K 94 M 82 T 83	K 82 M 80 T 81	K 87 M 78 T 84	Öka
Antal genomförda individuppföljningar, SoL	1 467	2 300	2 292	Öka
Antal genomförda individuppföljningar, LSS	50	100	310	Öka

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 3

Programnämndens beslutade utvecklingsarbete med ett rehabiliterande arbetssätt har varit i en test- och utvecklingsfas under år 2020. Coronapandemin har medfört förseningar i tidplanen och starkt påverkat takten i utvecklingsarbetet. Hittills har fokus varit att utarbeta själva arbetssättet tillsammans med medarbetarna och medborgarna som behöver kommunens stöd. Det har genomförts både i form av casearbete och reflektionsträffar med medarbetare. Dialogen med medarbetare och medborgare är central i utarbetandet av arbetssättet, men den dialogen har försvårats väsentligt på grund av pandemin. Under året har också förutsättningar och incitament för ett rehabiliterande arbetssätt börjat utvecklas genom arbetet med resursfördelningsmodeller och förändrat ersättningssystem.

I utvecklandet av arbetssättet beaktas möjlighet till användande av välfärdsteknik för att på så sätt främja självständighet och minska behovet av andra insatser. Inom utvecklingsarbetet pågår också test med ett fördjupat samarbete mellan arbetsterapeut och biståndshandläggare i samband med att medborgare ansöker om stöd enligt socialtjänstlagen. Syftet är att minska behovet av hemtjänst- och boendestödsinsatser genom åtgärder av arbetsterapeut. Året har präglats av ryckighet och intensiteten i utvecklingsarbetet har varierat mycket beroende på pandemin. I december beslutade Programnämnden att förlänga test- och utvecklingsfasen med ytterligare ett år, till och med 211231.

I det fortsatta arbetet kommer arbetssättets utformning att fullföljas, liksom test och utveckling inom områdena kompetens och organisation. Vidare behövs fortsatt utveckling av styrsystemen samt test av att använda välfärdsteknik som ersättning för andra insatser. Förberedelser och planering för det arbetet under 2021 pågår.

För att bättre kunna möta behoven hos individen ska alla berörda parter (verksamheter, nämnder och bolag) samverka med varandra för individens bästa. Arbetet pågår därför även med att införa och utveckla arbetssättet IBIC (Individens behov i centrum). Arbetssättet lägger stort fokus på just samverkan med samtliga berörda parter, med individens bästa i centrum och på sikt kommer det leda till att kommunen kan utvärdera individuella insatserns övergripande effekt. Genom denna kunskap kommer det att finnas större möjligheter att revidera och komplettera insatsutbudet i kommunen efter medborgarnas behov.

Myndighetsutövningen inom vård och omsorg utgår redan från arbetssättet IBIC. För utförarorganisationerna inom funktionsstöd och vård och omsorg samt myndighetsutövningen inom funktionsstöd har arbetet med att införa IBIC pågått under våren 2020. Planen var att utförarorganisationerna skulle utbilda all baspersonal i slutet av våren 2020, men detta har på grund av coronapandemin fått flyttas fram. Planen är nu att både utförarorganisationerna samt myndighetsutövning inom funktionsstödsområdet ska börja arbeta utifrån IBIC under vintern 2020/2021.

Välfärdsteknik blir en allt viktigare del för att kunna leverera en individanpassad och jämlik omsorg. Införandet av mobil dokumentation till egen regi och en pilot med ett LOV-företag har genomförts under våren med stor framgång. I och med detta införande är verksamheten en av den mest mobila och digitala i Örebro kommun. De

har, i sin mobiltelefon, tillgång till att; läsa och skriva journalanteckningar, avvikelser och meddelanden på ett säkert sätt direkt in i journalsystemet; tillgång till sin planering och registrering av insatser; tillgång till digitala nycklar samt kan signera läkemedel. Detta möjliggör en ökad kvalitetssäkring av dokumentationen och flexibilitet för våra medarbetare, samt en ökad delaktighet och patientsäkerhet för våra medborgare.

Inom området välfärdsteknik var införandet av mobila trygghetslarm (GPS-larm) och tillsyn via länk också tänkt att genomföras under den första hälften av 2020, men Covid-19 har gjort att flera utvecklingsaktiviteter har fått stanna av. Avsikten är att återuppta aktiviteterna under 2021. Resurser för införande och fortsatt förvaltning av välfärdstjänster har rekryterats och finansieras med hjälp av stadsbidrag och en handlingsplan för välfärdsteknik ska tas fram.

Förvaltning och vidareutveckling av våra befintliga IT-stöd utgör en viktig del för att säkra informationsförsörjningen på ett säkert sätt till verksamheterna inom programområdet. Etableringen av förvaltningsobjekten slutfördes under hösten 2020. Aktiviteter så som gallring, arkivering, loggkontroller och informationssäkerhetsarbete påbörjades under 2020 och kommer att fortsätta 2021.

Utöver detta så pågår flera utvecklingsaktiviteter i digitaliseringens tecken. Automatisering av handläggning inom överförmyndarkansliet har genomförts. Digital signering av sekretesshandlingar har effektiviserat socialtjänstens arbete på flera områden. Fler automatiseringar av processer fortsätter att utvecklas för att effektivisera arbetsmoment och därmed frigöra tid till mer kvalitativa insatser. Även en framtidspaning pågår genom ett forskningsprojekt för en semi-automatiserad planering inom hemvården med hjälp av AI (Artificiell Intelligens).

I kommunen pågår det ett mycket omfattande arbete för psykisk hälsa och mycket av denna verksamhet återfinns inom programområdet. En del i programnämndens grunduppdrag består av myndighetsutövning i form av beslut om stöd och insatser för att motverka isolering och psykisk ohälsa. Dessa har till viss del behövt förändras och/eller utvecklas till nya digitala former i och med coronapandemin. Pandemin och dess konsekvenser för människors livsvillkor innebär också en risk för att personer i gruppen med psykisk ohälsa får större behov av stöd. Detta, i kombination med att ett minskat antal hembesök under myndighetsutövningen, medfört att nya frågor om den psykiska hälsan har inkluderats i utredningen av medborgarens behov. I samband med utredningen informeras också medborgarna om det förebyggande arbete som bedrivs i kommunen. Handläggare inom myndighetsverksamheten har också genomgått utbildningen Första hjälpen till psykisk hälsa och ytterligare utbildningsinsatser i detta planeras under våren 2021.

Under våren 2020 så slutfördes arbetet med en översyn av den del av socialpsykiatri i kommunen som möter målgruppen äldre med psykisk ohälsa. Syftet med översynen var att utreda och ge förslag på hur kommunen ska kunna erbjuda bättre vård, omsorg och stöd oavsett målgruppens boendeform och beviljade insatser. Översynen innehåller en rad olika förslag på hur verksamheten bäst kan bedrivas och organiseras framåt.

Representanter för programområdet deltar också i den av kommunen nyligen upprättade samverkansgruppen för psykisk hälsa. Gruppen består av olika aktörer i kommunen och syftar till att gemensamt snabbare kunna identifiera och åtgärda en ökad psykisk ohälsa på grund av coronapandemin.

Utöver det riktade arbetet för psykisk hälsa så har programnämnden även rekviderat statsbidrag för att motverka ensamhet bland äldre och för en ökad kvalitet i vården och

omsorgen om personer med demenssjukdom. Medlen har fördelats vidare till hemvårdsnämndens förebyggande verksamhet, som trots pandemin kunnat både bibehålla och förändra olika delar av sitt arbete för att motverka ofrivillig ensamhet. Exempel på detta är uppsökande verksamhet, informationsinsatser, utomhusaktiviteter för grupper, stödtelefon, samverkan med nya parter, plexiglasskärmar för att möjliggöra besök på vårdboendena, kulturaktiviteter och nya digitala lösningar. Regeringen har nyligen utlyst nya medel för motsvarande statsbidrag 2021.

Örebro kommun har ännu inte fastställt en vision mot hemlöshet, men nämnden deltar i arbetet mot hemlöshet genom bland annat projektet Kvarbo. Syftet med projektet, som är ett samarbete mellan Örebro kommun och Öbo, är att personer ska kunna behålla sina lägenheter och inte bli hemlösa. Nämnden har också ett IOP med Verdandi gällande Bostad först, vars syfte är att hemlösa personer, som också har en social/psykosocial problematik eller beroendeproblematik, ska få tillgång till ett boende och stöd för att kunna bo självständigt.

Under hösten har även en översyn av kommunens platser för barnbostad samt korttidsvistelse inom LSS och SoL genomförts. Syftet med översynen var att bl.a. fastställa nuvarande och framtida prognosticerade behov av platser, kvalitén i de samma samt vilka ekonomiska spelregler och incitament som ska råda. Allt för att få ett så bra utförande som möjligt utifrån vad som är bäst för individen.

3.4 Målområde 4: Örebro skapar livsmiljöer för god kvalitet

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns boende- och livsmiljöer ska vara hälsosamma, trygga, säkra och skapa förutsättningar för jämlika uppväxtvillkor samt möjliggöra för kommuns invånare att leva ett gott liv oavsett var man bor

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska vara en sammanhållen stad med stadsdelar som kompletterar varandra och där vi aktivt arbetar för att minska barriärer

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

I ett växande Örebro motsvarar bostadsbyggandet, verksamheter och samhällsfastigheter befolkningsökningen och näringslivets behov

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun upplevs som en attraktiv plats som lockar allt fler med efterfrågad kompetens

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Fortsätta utveckla och genomföra insatser för att underlätta för ett hållbart resande med klimatsmarta, utrymmessnåla och kapacitetsstarka trafikslag

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro ska präglas av platser som främjar skapande, rörelse, god folkhälsa och som stimulerar möten mellan människor

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 4	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Målvärde 2020
Beläggningsgrad, vård och omsorgsboende, permanent respektive korttid, samlat värde för programområdet (%)	98,1	97,4	96,3	-
Beläggningsgrad, bostad med särskild service, LSS, samlat värde för programområdet (%)	98,6	99,9	-- ³	-

³ Uppgift för 2020 saknas.

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 4	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Målvärde 2020
Brukarbedömning boende särskild service SoL - Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	72	76	-- ⁴	Öka
Brukarbedömning boendestöd SoL - Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	K 85 M 91 T 87	K 85 M 89 T 86	-- ⁵	Öka
Brukarbedömning gruppboende LSS - Brukaren trivs alltid hemma, andel (%)	K 77 M 73 T 75	K 80 M 77 T 79	K 76 M 80 T 77	Öka
Brukarbedömning särskilt boende äldreomsorg - trivs med rum/lägenhet, andel (%)	K 75 M 66 T 73	K 74 M 70 T 73	K 73 M 61 T 70	Öka

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 4

Nämnden bidrar till utveckling genom sitt arbete med grunduppdrag och redan etablerade arbetssätt, bl.a. genom framtagande- och genomförande av programnämndens lokalförsörjningsplan med tillhörande investeringsplan. Detta arbete beskrivs under målområde 1 här ovan. I övrigt består programnämndens bidrag till målområdet främst av att säkerställa en väl fungerande välfärd med t.ex. en hög brukarnöjdhet som därigenom bidrar till att Örebro kommun upplevs som en attraktiv plats.

⁴ Uppgift för 2020 saknas.

⁵ Uppgift för 2020 saknas.

3.5 Målområde 5: Ett klimatpositivt Örebro med friska ekosystem och god biologisk mångfald

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta för att klimatbelastningen per person i Örebro ska vara på en nivå, som om den tillämpas globalt, inte äventyrar jordens klimat

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska fortsätta öka tillförseln av förnybar energi, utveckla energieffektiviseringsåtgärder samt öka användningen av förnybar energi med syfte att minska såväl kostnad som klimatpåverkan.

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommuns vattenförekomster ska uppnå god status och dricks-vattenresurserna ska vara långsiktigt tryggade

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska binda samman kommunens grönstruktur samt värna om och bidra till ökning av biologisk mångfald och ekosystemtjänster

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Avfallet i Örebro kommun ska minska till mängd och farlighet samtidigt som återvinningen ska öka

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta för att ha miljömässig och organisatorisk motståndskraft för extrema förhållanden och ett förändrat klimat

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 5

Nämnden bidrar främst till målområdets utveckling genom de krav som ställs på olika leverantörer i samband med upphandlingar. I avtal enligt LOV regleras t.ex. att företaget ska ha ett miljöledningssystem som reglerar hur de arbetar med att minimera sin miljöpåverkan. Miljöskyddsåtgärder kan innehålla verksamhetens kontinuerliga arbete för att minska miljöpåverkan genom exempelvis minskad energi-, drivmedels- och kemikalieanvändning och minskade utsläpp av växthusgaser och avfallshantering. Företag med LOV-avtal ska aktivt arbeta med sparsam körning och avtalet reglerar krav på bilarnas miljöklassning.

Programnämnden kommer också att aktivt delta i kommunens fortsatta arbete utifrån Hållbarhetsprogrammet, som antogs under sommaren 2020.

3.6 Målområde 6: Hållbara och resurseffektiva Örebro

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska ha en långsiktig och hållbar ekonomi, där varje nämnd och dess verksamheter bidrar till en god ekonomisk hushållning av kommunens resurser

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Örebro kommun ska arbeta nämndöverskridande för att nå högsta möjliga resursnytta

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Vid fördelningen av de ekonomiska medlen i kommunkoncernens olika verksamheter ska jämställdhet beaktas

KOMMUNFULLMÄKTIGEMÅL

Som attraktiv arbetsgivare ska Örebro kommun rekrytera, utveckla och behålla kompetens och engagerade medarbetare för att utveckla kommunens verksamheter

Indikatorer för att följa utveckling inom målområde 6	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Målvärde 2020
Ekonomisk avvikelse, egen verksamhet, mnkr	92,5	-7,0	27,3	+0
Ekonomisk avvikelse, programområdet, mnkr	2,9	-145,5	-50,1	+0
Ekonomisk avvikelse för intraprenader, ack.resultat mnkr	15,7	21,2	29,1	I balans
Nettokostnadsavvikelse, Individ och familjeomsorg (%)	12,4	11,3	Publiceras våren 2021	Minska
Nettokostnadsavvikelse, äldreomsorg (%)	13,2	16,7	Publiceras våren 2021	Minska
Nettokostnadsavvikelse, LSS (%)	-0,6	-1,9	Publiceras våren 2021	I balans

Sammanfattande analys av bidraget till utveckling inom målområde 6

För att kunna ha en långsiktig och hållbar ekonomi så pågår arbetet med ett treårigt strukturförändringsprogram inom den kommunala hemvården, med målet att nå ekonomi i balans vid ingången till 2022. Under våren och sommaren har förvaltningen behövt använda sina resurser för arbete kopplat till Covid-19 och arbetet med strukturförändringen har därför prioriterats ned. Tidigare arbete under året har dock haft fortsatt positiv påverkan på det ekonomiska resultatet, med ökad nyttjandegrad och minskad icke debiterbar tid. Arbetet med strukturförändringsprogrammet återupptogs i september. Trots pandemin så har hemsjukvården heller inte haft några kostnader för hysjuksköterskor sedan februari 2020.

Under hösten 2020 genomfördes en ekonomisk genomlysning av samtliga verksamheter inom programområdet för att analysera var det finns potential till kostnadsminskningar i jämförelse med andra kommuner. Arbetet med genomlysningens resultat, i form av riktade uppdrag m.m., kommer att ske under 2021.

För att skapa en sammanhållen styrning och goda förutsättningar att lyckas med till exempel ett rehabiliterande arbetssätt har det tagits fram ett samlat grepp om flera viktiga komponenter i styrsystemet. Att se över den totala styrningen är avgörande då det inte finns en perfekt ersättningsmodell som kan rädda en verksamhet ekonomiskt när det finns andra brister i styrningen. Under 2020 bestod den strategiska utvecklingen främst av ett nytt ersättningssystem för omvårdnadsinsatser, som startade 2 november. Uppdraget med ett nytt ersättningssystem inom verksamheter inom Socialpsykiatri har också slutförts och överlämnats till programdirektören. Här pågår nu en dialog och förankring med verksamheten för gångång med den under 2021.

Fortsatt utveckling för en sammanhållen styrning behöver ske i samråd med det arbete som sker inom Rehabiliterande arbetssätt för att testa framtagna förslag. I och med ett införande av IBIC kan det nu också finnas möjlighet att löpande samla in uppgifter kring insatsernas och tjänsternas upplevda kvalitet. Dessa data kan då användas i syfte att styra verksamheten. Utmaningar som Örebro kommun befinner sig i just nu för att lyckas utveckla styrsystemen vidare är att de krävs bättre IT-stöd, däribland statistikdatabaser, för att arbetssättet ska kunna automatiseras på sikt.

3.7 Politiska prioriteringar

I Programplan 2020 pekade den politiska ledningen ut ett antal prioriterade inriktningarna för året. Utöver Kommunfullmäktiges beslut om att alla nämnder ska arbeta med samtliga relevanta mål och riktlinjer så konstaterade Programnämnden att det rådande ekonomiska läget medför att nämnden måste prioritera insatser som leder till en ekonomi i balans inom programområdet. Utöver det samlade arbetet med relevanta mål och riktlinjer och en ekonomi i balans så har följande tre områden varit prioriterade för Programnämnden:

- Bekämpa den ofrivilliga ensamheten
- Stärka samverkan med samtliga aktörer
- Bidra till arbetet med att förbättra den psykiska hälsan.

Arbetet med de prioriterade områdena framgår under respektive målområde här ovan.

4. Programnämnd social välfärds resurser

Programnämnd social välfärd fördelar resurser genom ersättningsmodeller till både kommunala och externa utförare samt genom anslag till verksamheter som ej omfattas av ersättningsmodeller. Ersättningsmodellerna är beslutade av Programnämnd social välfärd.

Ersättningsmodeller, omvårdnad, service samt mattjänst, LOV

Kommunal utförare i Hemvårdsnämnden samt externa utförare inom LOV ersätts med en intäktsbaserad ersättning inom omvårdnad- och service, samt mattjänst. Ersättningen baseras på antalet utförda timmar inom service- och omsorg samt genom antal levererade matlådor för mattjänst. Principerna kring ersättning för omvårdnad- och service regleras av förfrågningsunderlag och överenskommelse med kommunal utförare. En ny ersättningsmodell för omvårdnad beslutades i Programnämnden, Sov 1009/2019 och startade 2 november 2020.

Ersättningsmodell daglig verksamhet, LOV

Kommunal utförare i Funktionsstödsnämnden samt externa utförare inom LOV, ersätts per närvarodag, förfrågningsunderlaget hanterar gällande styrprinciper. Faktisk närvaro följs varje månad och efter denna görs en automatiserad kontroll av ersättningen efter de regler som gäller i förfrågningsunderlaget. Faktisk närvarodag styr även utbetalningen av habiliteringsersättning till respektive individ med daglig verksamhet.

Ersättningsmodell grupp och servicebostad, LSS

Funktionsstödsnämnden ersätts genom intäkt för belagda dygn, grunden för ersättning utgår ifrån en individuell stödbehovsmätning, i de fall som stödbehovsmätning inte kan användas görs en särskild utredning om ersättning.

Externa utförare ersätts enligt avtal.

Ersättningsmodell vård-och omsorgsboende

Ersättningen baseras på olika vårdtyngder per olika inriktningar som finns inom de olika boendena. Vårdboendenämnden erhåller en intäkt per belagt dygn, permanent boende respektive korttidsboende. Vårdboendenämnden styr sedan fördelningen till respektive boende och ersätts utifrån de krav på beläggningsgrad som Programnämnden fastställer. Ersättning från Programnämnden utgår även för parboendedygn.

Externa utförare ersätts enligt avtal.

Årliga justeringar av ersättningen

Ersättningsnivåer och beläggningskrav fastställs årligen av Programnämnden. Verksamheter som ersätts med intäkt enligt LOV kan justeras årligen, det görs oftast den 1 april.

En utmaning är fortsätta utveckla behovet av transparens i ersättningsmodellernas struktur och uppbyggnad. Från Programnämnden budget för köpkraft för respektive ersättningsmodell till den faktiska intäkten som Driftnämnderna och externa utförare erhåller för utförda tjänster. För att ersättningsmodellerna ska kunna nå avsedd effekt behöver förståelsen, acceptansen och legitimiteten öka för de interna och externa utförarna. Programnämnden kommer att fortsätta föra dialog i samverkan med utförarna för att öka ersättningsmodellernas avsedda ekonomiska effekter.

4.1 Programnämndens resurser

Programområdets resultat uppgår till -50,1 mnkr i avvikelse mot budgetramen som uppgick till 3 275,7 mnkr. Resultatet är en förbättring från resultatet 2019, som slutade på -145,2 mnkr. Nettokostnaden har ökat med 3 % i jämförelse med 2019.

Den strukturella påverkan på det ekonomiska resultatet dvs minskad efterfrågan och stängd/förändrad verksamhet på grund av pandemin uppskattas för Programnämndens köpkraft av välfärdstjänster från utförare:

- Köp av Omvårdnadsinsatser, minskad efterfrågan motsvarande ca 7 mnkr
- Köp av Daglig verksamhet, minskad närvaro av deltagare motsvarande ca 9 mnkr
- Köp av Serviceinsatser, antas haft en viss minskad efterfrågan
- Köp av Vård- och omsorgsboende, minskad beläggning både på permanenta och på korttidsplatser, utfall ca 93 procent i jämförelse med budgeterad 97,7 procent, vilket innebär ca 35 tomma årsplatser, motsvarande 2,6 procent av totalt antal årsplatser.
- Ökade kostnader för ”tomhyror” på vård- och omsorgsboende då beläggningsgraden har påverkats av pandemin, motsvarande ca 4,5 mnkr.
- Personlig assistans, tillfällig utökning då fler individer beviljats tillfällig utökning, ökad kostnad ca 0,5 mnkr.

Den strukturella påverkan i det ekonomiska resultatet för Programnämnden uppskattas till nettoeffekt på ca 31,0 mnkr lägre kostnader, vilket innebär att ett bedömt resultat utan pandemieffekt uppgår till ca 4,0 i underskott.

Den strukturella påverkan på det ekonomiska resultatet dvs minskad efterfrågan och stängd/förändrad verksamhet pga pandemin uppskattas för Driftnämnderna:

- Förebyggande verksamhet inom Hemvårdsnämnden med insatserna Dagverksamhet, Träffpunkt, Anhörigcentrum och Minnesmottagningen förändrades tillfälligt kopplat till pandemin, ca 14,0 mnkr i minskade kostnader.
- Den kommunala utföraren Funktionsstödsnämnden av daglig verksamhet har haft intäktsbortfall då närvaron av deltagare har påverkats pga pandemin, motsvarande med ca 8,0 mnkr.
- Den kommunala utföraren Vårdboendenämnden av vård- och omsorgsboende har haft intäktsbortfall då beläggningsgraden har påverkats pga pandemin med ca 23,0 mnkr med avdrag för beräknade rörliga kostnader. Utfallet för beläggningsgraden var för permanenta platser 97,8 procent, för korttidsplatser 83,0 procent och totalt 96,3 procent.

Den strukturella påverkan i det ekonomiska resultatet för Driftnämnderna i programområdet uppskattas till nettoeffekt 17,0 mnkr av minskade ersättning/intäkt för utförda välfärdstjänster och minskade kostnader av stängd/förändrad verksamhet. Ett bedömt resultat utan strukturell pandemieffekt bedöms uppgå till ca 60 mnkr i underskott.

Det innebär ett bedömt resultat utan strukturella effekter av pandemin skulle uppgå mellan 60-70 mnkr i underskott, men i det bedömda resultatet ingår erhållna stadsbidrag

kopplat till pandemin, erhållna statsbidraget har inte fullt ut matchats mot faktiska kostnader, en uppskattning visar en nettoeffekt på ca 15 mnkr totalt för programområdet i resultatpåverkan.

Men hänsyn taget till bedömd strukturell påverkan av pandemin och bedömd nettoeffekt av erhållna statsbidrag blir ett bedömt resultat mellan 75-85 mnkr i underskott.

Erhållna statsbidrag kopplat till pandemin:

- Staten tog över all sjuklönekostnad från och med april och till om med juli för att under perioden augusti-december ersätta sjuklönekostnader utöver den ”normala” nivån. Sjuklönekostnaderna för perioden april-dec 2020 uppgår till totalt 66,2 mnkr vilket motsvarar en ökning från 2019 med 14 procent och den totala ersättningen från staten uppgick till 43,0 mnkr för programområdet.
- Regeringen gav Socialstyrelsen i uppdrag att under 2020 fördela bidrag till regioner och kommuner i syfte att ekonomiskt stödja verksamheter för merkostnader till följd av pandemin. Totalt fanns det 20 miljarder att fördela till regioner och kommuner. Syftet med statsbidraget var att stödja regioners och kommuners verksamheter för merkostnader under perioden mars - november inom hälso- och sjukvård socialtjänst när det gäller omsorg om äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Programnämnden gjorde två ansökningar som totalt uppgick till 44,5 mnkr exkl. lagervärdet för skyddsmedel, beviljat belopp för den första ansökan uppgick till 21,3 mnkr, d v s 91,4 procent av ansökt belopp och för den andra ansökan resultatbokfördes, 19,3 mnkr, motsvarande 91,4 procent av den totala ansökta beloppet.
- Ett riktat statsbidrag för särskild satsning på krisstöd m m till personal inom vård- och omsorg om äldre med anledning av spridning av pandemin erhöles i december på totalt 1,9 mnkr.
- Programnämnden fattade beslut om att invånare som är 70 år och äldre kunde vid behov få hjälp med inköp av mat och andra viktiga varor utan behovsprövning. Merkostnaden för tjänsten återsöktes från Socialstyrelsen.

Under året rekvierade Programnämnden ca 8,3 mnkr i statligt stimulansmedel för att ge möjligheter att motverka ensamhet bland äldre och för att öka kvaliteten i vården och omsorgen om personer med demenssjukdom. Det har varit en viktig del i arbetet att motverka negativa effekter av pågående isolering för de äldre och förebygga den psykiska ohälsan och den upplevda ensamheten hos de äldre. Medlen förbrukades till sin helhet både av intern och extern utförare.

Exempel på aktiviteter:

- Anställt extra personal för att arbeta med aktiviteter och meningsfull vardag under pandemin, i mindre grupper, enskilt och större utomhusevent, allt covid-19 anpassat på vård- och omsorgsboendena.

- Inköp av I-pads samt plexiglasväggar för att möjliggöra säkra besök av anhöriga både digitalt men också vid skärmarna vid vård- och omsorgsböden och trygghetsbostäder.
- I samverkan med civila samhället stort antal kulturaktiviteter vid vård- och omsorgsböden och trygghetsbostäder.
- I-pads har köpts in under hösten till samtliga hemvårdsenheter i syfte att ha verktyg och kunna ge förutsättningar för att kunna arbeta med att motarbeta ett digitalt utanförskap bland våra äldre och även kunna visa möjligheter att kunna socialisera via digitala kanaler för att minska upplevd ensamhet.

Trots att arbetet med strukturförändringsprogrammet inom Hemvårdsnämndens hemvård har påverkats av det rådande läget med pandemin under året har hemvårdsverksamheten arbetat vidare med aktiviteter för att nå en budget i balans. Hemvårdsnämndens mål att minska den negativa avvikelsen mot budget med 30,0 mnkr för hemvårdsverksamheten har inte fullt ut nåtts, men positiv effekt kopplat till strukturförändringsarbetet beräknas uppgå till 21,7 mnkr, varav LoV- enheterna 16,8 mnkr och det ses som ett mycket gott resultat med tanke på de förutsättningar som funnits under året.

Exempel på gemensamma aktiviteter

- Utbildning i bemanningsekonomi för alla enhetschefer
- Tydliga mål på enhetsnivå med bl a nyttjande grad, kontinuitet och korttidssjukfrånvaro inför 2021
- Påbörjad genomgång av rapporter och begrepp för att kvalitetssäkra underlagen för styrning
- Forskningsprojektet i samarbete med Örebro Universitet fortsatte under hösten i covid-anpassad form inom tre enheter
- Övertagande av larmhantering för hemvårdsgrupperna samtidigt som tidigare larmgrupp togs bort
- Inköp av iPads till samtliga hemvårdsenheter i syfte att förebygga upplevd ensamhet genom att kunna erbjuda stöd vid användning av digitala hjälpmedel för exempelvis öka mental stimulans, utmanande aktiviteter och social nätverk.

Investeringsutrymmet för inventarieinvesteringar 2020 för programområdet uppgår till 8,0 mnkr och utfallet visar att 4,0 mnkr har förbrukats. Budgetens ändamål är i huvudsak utbyte av gamla inventarier i verksamheten, men den pågående pandemin har påverkat utbytestakten.

4.2 Effektivisering

I den budget som Programnämnden tilldelades inför 2020 innehöll ett generellt effektiviseringsuppdrag på 22,1 mnkr samt ett effektiviseringskrav för inköp på 13,2 mnkr totalt 35,3 mnkr. Effektiviseringsuppdragen motsvarade 1,1 procent av den utgående budgetramen för programområdet 2019.

Den generella effektiviseringen motsvarande 22,1 mnkr lades till stor del på Programnämnden för att värna om driftsnämnderna.

Följande åtgärder beslutades i samband med Programplan med budget:

- Servicetjänster, utan biståndsbeslut inom Lov togs bort 1 april 2020
- Höjning av hyresnivåerna på vård- och omsorgsboenden, höjningen har försenats och de ekonomiska effekterna kommer att bli något mindre
- Minskad budget för föreningsbidrag/föreningsstöd
- Minskad budget för köp av Mattjänst, förändrad riktlinje
- Minskad ersättning för Daglig verksamhet
- Minskad budget för Programnämndens utvecklingsmedel

Effektiviseringskravet för inköp motsvarande 13,2 mnkr fördelade Programnämnden ut till Driftsnämndernas anslagsfinansierade verksamhet respektive lades in i Programnämndens ersättningsmodeller.

Utöver de av Kommunstyrelsens beslutade effektiviseringar beslutade Programnämnden i samband med Programplan med budget att ge den förebyggande verksamheten inom Hemvårdsnämnden en reducerad budgetram motsvarande 5 mnkr för att mildra andra budgeteffekter på ersättningen för belagda dygn på vård- och omsorgsboenden och ersättningen för omvårdnadsinsatser.

Programnämnden erhöll inte någon full budgetkompensation för löneökningar 2020 för den konkurrensutsatta verksamheten, där ersättningen räknas upp efter omsorgsprisindex (OPI), beloppet beräknades till 16,3 mnkr. Programnämnden har inte blivit budgetkompenserad för perioden 2014-2019 gällande volymökning för fler individer med beslut om omvårdnadsinsatser, beloppet beräknades till 29,0 mnkr. Programnämnden hade inte längre för 2020 rätt att återsöka statsbidrag motsvarande 2,4 mnkr. För 2020 beräknades också ökade kostnader för tomhyror, elkostnader och sophantering gällande vård- och omsorgsboenden vilket motsvarade 5 mnkr. Totalt beräknades ovanstående poster till 52,7 mnkr och för att finansiera dessa poster behövde ersättningen i resursfördelningsmodellerna justeras.

Ersättningen justerades med 1 procent för bostäder med särskild service och vård-och omsorgsboende och omvårdnadsinsatser justerades med 0,6 procent.

4.3 Programnämndens egen verksamhet

Programnämndens egna verksamhets resultat visar på överskott med 27,3 mnkr, inklusive covid-19 effekter, i jämförelse med budget.

Tabellen visar resultat och budget grupperat för programnämndens egna verksamhet.

Programnämndens egna verksamhet Belopp i tkr	Avvikelse 2019	Bokslut 2020	Budget 2020	Förbrukn %	Avvikelse 2020
Gemensamt social välfärd	513	2 792	1 301	215%	-1 491
Bidrag och avtal	-1 085	27 263	30 029	91%	2 766
Programgemensam verksamhet	-2 438	17 177	20 802	83%	3 625
Regionen gemensamt	460	-4 785	-4 857	99%	-72
Verksamhetssystem	2 509	19 223	19 545	98%	322
Köpkraft, administration	158	85 652	86 663	99%	1 011
Köp av verksamhet	-8 754	527 693	546 377	97%	18 684
Vård och omsorgsavgifter	647	-123 728	-123 200	100%	528
Köp Boende och Personlig assistans	-9 229	1 720 240	1 718 054	100%	-2 186
Statsbidrag	1 381	-53 203	-49 079	108%	4 124
Nettokostnad	-15 838	2 218 324	2 245 635	99%	27 311

Köp av verksamhet Belopp i tkr	Avvikelse 2019	Bokslut 2020	Budget 2020	Förbrukn %	Avvikelse 2020
Omvårdnadsinsatser	-16 435	358 215	370 006	97%	11 791
Serviceinsatser med och utan bistånd	-28	51 646	45 938	112%	-5 708
Anhörigersättning	-18	486	550	88%	64
Mattjänst	2 783	10 362	13 474	77%	3 112
Daglig verksamhet	4 035	103 315	112 409	92%	9 094
Habiliteringsersättning	909	3 669	4 000	92%	331
Nettokostnad	-8 754	527 693	546 377	97%	18 684

Köp av boende och personlig assistans Belopp i tkr	Avvikelse 2019	Bokslut 2020	Budget 2020	Förbrukn %	Avvikelse 2020
Köp av Vård- och omsorgsboende	3 930	850 623	874 073	97%	23 450
Hyror	-6 675	138 262	127 198	109%	-11 064
Betalningsansvar, Särskild avgift	-2 546	930	0		-930
Köp/Sälj av Bostäder med särskild serv	-1 977	461 283	445 829	103%	-15 454
Köp av Socialpsykiatri	0	120 851	120 525	100%	-326
Köp av Personlig Assistans	-1 962	148 290	150 429	99%	2 139
Nettokostnad	-9 230	1 720 239	1 718 054	100%	-2 185

De väsentliga avvikelserna i programnämndens egna verksamhet kommenteras nedan.

Omvårdnadsinsatser, inför 2020 stärktes budgeten med ca 34,0 mnkr för att för att möta de ackumulerade volymökningar sedan flera år tillbaka. Omsorgsinsatser visar på överskott med 11,8 mnkr, inkl. strukturell covid-19 effekt i form av minskad efterfrågan på ca 7,0 mnkr. Antalet idivider med omsorg har sedan mars minskat med ca 10 procent och införandet av ny ersättningsmodell 2 november 2020 bidrar också till överskottet. Utan dessa effekter hade ett underskott varit förväntat på ca -4,0 mnkr genom en fortsatt volymökning. Minskningen av antalet individer sedan 2019 har inte slagit igenom i kostnadsbilden, eftersom det samtidigt skett en långsam konsumtionsökning i tid per individ. Den effekten blev dock tydlig i samband med nya LoV-avtalet, då ersättning istället utgår från nivå per individ. Den nya LoV-avtalet med tillhörande resursfördelningsmodell möjliggör det fortsatta arbetet mot ett rehabiliterande arbetssätt, där utföraren kan premieras för att ha bidragit till en ökad självständighet eller minskat omvårdnadsbehov för individen. För att uppnå en större effekt av ett minskat omvårdnadsbehov och således en efterfrågeminskning så skulle även taxe- och avgiftsmodellen behöva revideras.

Den minskade efterfrågan på grund av covid-19 har lett till minskade kostnader med samtidigt visar "kontrollfunktionen" på fortsatt bromsade effekter. Till exempel genom att utvecklingstakten för tid per individ har minskat med 8,5 procent sedan 2018. Konsumtionen uppgick som högst under första halvåret 2018 med ca 36,5 timmar/individ och månad för att i samband med kontrollfunktionens införande minska till en nivå runt 31-32 timmar/individ och månad. En tydlig effekt av covid-19 kan också utläsas då konsumtionen ökade till drygt 33 timmar/individ och därmed ökat med ca 4 procent på kort tid.

Serviceinsatser, inför 2020 minskades budgeten med 16,3 mnkr, varav 12,0 mnkr avsåg borttagande av service utan bistånd 8 h fr o m 1 april. Serviceinsatser visar på underskott med 5,7 mnkr. Underskottet härleds till volymökning, dels en efterfrågeökning av målgruppen som tidigare haft service utan bistånd, men även en fortsatt hög ökning i allmänhet. Eventuella effekter av covid-19 är svåra att spåra, då borttagande av service utan bistånd skedde under samma period som pandemins utbredning, men antas ha en viss konsumtionsdämpande påverkan. Då dessa händelser sammanföll så beslutade Programnämnden att erbjuda "inköp-covid" (service utan bistånd) omgående, där individer över 70 år kunde fortsätta att få hjälp med handling av viktiga varor. Insatsen har nyttjas av i genomsnitt ett 70-tal individer, som har använt knappt 2 h per individ och månad.

Mattjänst visar på överskott med 3,1 mnkr, efterfrågan fortsatte att minska under året kopplat till förändrade riktlinjer.

Daglig verksamhet, visar på överskott med 9,0 mnkr som beror på minskad utbetalning ersättning till utförare då deltagarnas faktiska närvaro hel eller halvdag hos utförarna minskade p g a covid-19, motsvarande ca 7 procent. Det har inneburit stora avvikelser som reglerats genom karensavdrag.

Habiliteringsersättning, Programnämnden erhöll under året statsbidrag på ca 6,5 mnkr vilket möjliggjorde till att bibehålla de högre nivåerna samt två bonusutbetalningar till deltagarna inför midsommar och jul. För deltagarnas del har covid-19 effekterna inneburit att ersättningen ändå till störta del har betalats ut.

Köp av vård- och omsorgsboende, intern och extern utförare, visar på överskott med 23,0 mnkr. Till följd av covid-19 har beläggningsgraden under året varit kraftigt lägre både för permanenta och korttidsplatser, kommunal och extern utförare. Utfallet för beläggningsgraden blev i genomsnitt 96,0 procent i jämförelse med budgetrad på 97,7 procent, skillnaden ger ca 35 tomma platser av totalt 1 347 platser motsvarande 2,6 procent tomma platser.

Hyror för vård-och omsorgsoenden, grupp- och servicebostäder inom LSS och socialpsykiatrien visar bokslutet på underskott med ca 11 mnkr. Hyror för vård- och omsorgsboendena står för merparten av underskottet med ca 9 mnkr, varav kostnad för "tomhyror" på grund av covid-19, uppgår till ca 4,5 mnkr. Arbetet med att säkerställa kvaliteten i Hyresadministrationens debiteringar av hyor påbörjades under hösten och har hittills fokuserats på vård-och omsorgsboendena. Arbetet resulterade i minskad hyreskostnad på ca 800 tkr. Covid-19 har också påverkat hyreskostnaden för "tomhyror" för grupp- och servicebostäder, beräknad kostnad uppgår till ca 1,6 mnkr.

Köp/Sälj av Bostäder med särskild service visar i bokslutet på underskott med 15,5 mnkr. Köp/Sälj av Bostäder med särskild service är ett samlingsbegrepp och innehåller köp av bostäder med särskild service enligt LSS, intern och extern utförare, men också

externa köp av särskild boende, korttidsboende och boendestöd för vuxna inom Socialpsykiatri (SoL), samt köp och sälj av bostad, korttidsvistelse, korttillsyn för barn och unga (LSS och SoL) intern (Socialtjänsten) och extern utförare. Underskottet beror på dels ökade kostnader för köp av interna platser (BMSS) med ca 6,3 mnkr, med utökning av ett beslut om särskilt ersättning, utökning av ytterligare en plats samt bonusutbetalning vid stödnivåsänkning. Köp av särskilt boende och korttidsboende för vuxna (SoL) visar på underskott med ca 2,6 mnkr. Sälj av externa platser på korttidsvistelse BUV och sälj av interna platser för BUV visar på underskott med ca 6,7 mnkr.

Bokslutet för Personlig assistans visar på överskott med ca 2,1 mnkr. Avvikelse finns både för externa köp som visar på överskott medan underskott finns för interna köp. Flera ärenden har tillkommit under året och något fler individer valde interna utföraren än tidigare år. Ett större återkrav från Försäkringskassan avseende 2019 bidrar till överskottet på de "20 första timmarna" samtidigt som "Sjuklönekostnader" visar överskott medan underskott finns inom "Personlig Assistans Tillfällig utökning". Covid-19 effekt kopplas till "Sjuklönekostnader" då staten tog över ansvaret samtidigt som fler fler individer beviljats tillfälligt utökade beslut.

4.4 Driftnämndernas ekonomiska resultat

I nedanstående tabell visas resultatet 2020 för respektive Driftnämnd inom programområdet.

Nämnd belopp i tkr	Budget-Utfall 2019	Bokslut 2020	Budget 2020	Avvikelse 2020
Programnämnd social välfärd	-16 044	2 218 324	2 245 636	27 312
Funktionsstödsnämnd	-6 409	145 380	150 714	5 334
Socialnämnd	-29 938	574 926	564 043	-10 883
Hemvårdsnämnd	-98 880	322 465	267 957	-54 508
Vårdboendenämnd	5 733	48 346	31 218	-17 128
Överförmyndamämnd	356	16 438	16 180	-258
Programområde social välfärd	-145 182	3 325 879	3 275 748	-50 131
Varav Intraprenader				10 137
Totalt exkl. Intraprenader				-60 268
Ingående ackumulerat resultat Intraprenader				19 112
Ianspråktagande ack resultat 2020				0
Nya underskott				0
Nya överskott				10 137
Utgående ackumulerat resultat Intraprenader 2020				29 249
Avvikelse inklusive ianspråktagande av ack resultat				
Årets avvikelse exkl. Intraprenader				-60 268
Årets avvikelse Intraprenader (nya över/underskott 2020)				10 137
Justerad avvikelse inkl. Intraprenadernas över och underskott 2020				-50 131

Nedan följer en redovisning av driftnämndernas resultat vid bokslut.

Hemvårdsnämnden

Resultatet vid bokslut visar på en avvikelse mot budget med -54,5 mnkr inklusive intraprenadernas avvikelse och -57,8 mnkr exklusive intraprenadernas avvikelse. Den anslagsfinansierade och den intäktsfinansierade hemvårdsverksamheten redovisar sammantaget en negativ avvikelse mot budget med -75,7 mnkr. Den förebyggande verksamheten redovisar en positiv avvikelse mot budget med 16,5 mnkr och de övergripande verksamheterna inklusive nämnd redovisar positiv avvikelse mot budget med 6,3 mnkr. Föregående år 2019 uppgick den negativa avvikelsen mot budget till -

98,9 mnkr vilket innebär att den negativa avvikelsen mot budget är 44,4 mnkr lägre varav drygt 36 % avser den förebyggande verksamheten och är en effekt av covid-19.

Trots att arbete med Strukturförändringsprogrammet har påverkats av det rådande läget med pandemin har hemvårdsverksamheten arbetat vidare med aktiviteter för att nå en budget i balans. Nämndens mål att minska den negativa avvikelsen mot budget med 30 mnkr för hemvårdsverksamheten har inte fullt ut nåtts, men positiv effekt kopplat till strukturförändringsarbetet beräknas uppgå till 21,7 mnkr.

Hemvårdsnämnden tilldelades 2020 ett riktat effektiviseringskrav från Programnämnden till den förebyggande verksamheten på 5,0 mnkr och åtgärder har vidtagits. Under 2020 blev det som planerat delårseffekt på 4,0 mnkr och resterande 1,0 mnkr får effekt 2021.

Nämnden har under 2020 hanterat en stor del av effektiviseringskravet från 2019 och övriga generella effektiviseringskrav har hanterats av respektive verksamhet och inom hemvårdsverksamheterna ingår det som en del i Strukturförändringsprogrammet.

Hemvården, LoV redovisar ett resultat på -65,9 mnkr, exklusive beräknade effekter covid-19 och ny ersättningsmodell för omvårdnad uppgår resultatet till -67,5 mnkr, vilket är en förbättring med 16,8 mnkr jämfört med föregående år. Nyttjande graden, som visar hur stor del av totalt schemalagd tid som medarbetarna är hos kund, har successivt förbättrats under året. I december var den 62,4 procent på helhetsnivå, genomsnittet för 2019 var 57,3 procent och för 2020 är genomsnittet höjt till 59,6 procent.

Arbetet med Strukturförändringsprogrammet har som så mycket annat präglats av hantering av covid-19. Under våren och sommaren när fullt fokus behövdes på arbetet kopplat till covid-19 prioriterades arbetet med strukturförändringen ned. Effekterna av tidigare gjorda förändringar kvarstod dock och har haft en fortsatt positiv påverkan på ekonomin. Gemensamt fokus under hösten har varit att anpassa resurser och planering utifrån kundernas behov samt skapa ordning och reda i verksamheten. Arbetet har baserat sig på tidigare gjorda lärdomar och genomförts med utgångspunkt i varje enhets förutsättningar och utmaningar. Positiv ekonomisk effekt kopplat till arbetet med Strukturförändringsprogrammet beräknas uppgå till 21,7 mnkr.

Effekter av Covid-19

Den pågående pandemin har haft stor påverkan, både verksamhetsmässigt och ekonomiskt. Nämndens justerade avvikelse mot budget exklusive covid-19 effekter uppgår till -72,5 mnkr, vilket är 18,0 mnkr lägre än bokförd avvikelse mot budget. Orsaken till den positiva ekonomiska effekten är i huvudsak att den förebyggande verksamheten haft lägre kostnader för dagverksamhet och dagvårdsresor samt att kompetensutvecklingsinsatser för hela förvaltningen inte varit möjliga att genomföra i planerad omfattning.

Vårdboendenämnden

Resultatet vid bokslut visar på en avvikelse mot budget med -17,1 mnkr inklusive intraprenadernas avvikelse och -22,6 mnkr exklusive intraprenadernas avvikelse. De ekonomiska effekterna av covid-19 är stora för nämndens verksamhet och exklusive dessa beräknas avvikelse mot budget totalt sett vara positiv och uppgå till 3,3 mnkr inklusive intraprenadernas avvikelse och -4,0 mnkr exklusive intraprenadernas avvikelse. Nämnden har 2020 via statsbidrag, ersatts för merkostnader kopplat till covid-19, men

effekten av minskad beläggningsersättning med avdrag för rörliga kostnader beräknas uppgå till -22,7 mnkr.

Nämnden har under 2020 ett antal effektiviseringskrav, men har haft svårigheter att klara samtliga, trots det redovisar nämnden en budget i balans exklusive beräknade effekter av covid-19.

Beläggningsgraden var i början på året hög, men har från april och framåt minskat. Det kopplas till Covid-19 då inga nya placeringar skett till avdelningar där smitta har funnits och efterfrågan på korttidsplatser har tidvis varit låg. Beläggningsgraden för permanenta platser blev 97,8 procent och för korttidsplatser 83,0 procent vilket ger en total beläggningsgrad på 96,3 procent vilket innebär en minskning med 1,1 procentenhet i jämförelse med 2019.

Nämnden har erhållit statsbidrag för att arbeta med ensamhetsproblematik, medlen har använt till att utöka bemanningen för att i större utsträckning kunna erbjuda till exempel plexiglasmöten och aktiviteter såsom utflykter och promenader. Statsbidraget har också möjliggjort att underhållning har erbjudits i större utsträckning som exempel.

Effekter av covid-19

Den pågående pandemin har haft stor påverkan, både verksamhetsmässigt och ekonomiskt, de beräknade ekonomiska effekterna uppgår till totalt -20,4 mnkr, med de verkliga effekterna av covid-19 är större än de beräknade. Utvecklingsarbete och utbildning av personal har fått skjutas på framtiden och då sjukfrånvaron har varit hög har det varit extra arbetsbelastning för all personal.

Socialnämnden

Resultatet vid bokslut visar på en avvikelse mot budget med -10,9 mnkr. Externa vård- och behandlingskostnader visar på underskott med 17,0 mnkr mot budget där rabatt ca 5 mnkr på dygnskostnader för ungdomar från SIS samt ett större belopp än väntat för återsökning av insatser för kommunplacerade flyktingar minskade underskottet med drygt 10 mnkr. Verksamheten för ensamkommande barn och unga har minskat betydligt under året då inflödet minskat kraftigt. Eget utförande och Myndighetsverksamheten visar överskott mot budget, framför allt på grund av vakanta tjänster. Förebyggande och familjecentraler visar också på överskott med 2,4 mnkr, framför allt på grund av vakanta tjänster.

Individer med extern insats budgeterades till i genomsnitt 375 per dygn utfallet visar på 393 individer per dygn, utfallet är lägre än både 2019 och 2018.. Extern vård, vuxna icke missbrukare står för underskott mot budget med -17,4 mnkr. Antal vuxna med extern insats har i genomsnitt varit elva färre per dygn än under 2019, det är främst institutionsvård som minskat medan boende missbruk har ökat i antal i snitt per dygn. Extern vård, unga står för överskott mot budget med 10,3 mnkr där 3,1 mnkr utgörs av ersättning från Migrationsverket för institutionsvård till flyktingar. Antalet individer per dygn inom institutionsvård, unga, är lägre än både 2019 och 2018. Den genomsnittliga dygnskostnaden fortsatte att öka mer än omsorgsprisindex, kostnaden ökade med i genomsnitt 8 procent under året jämfört med 3 procent för omsorgsprisindex.

Antalet aktualiserade ärenden och antalet påbörjade utredningar har fortsatt ökat medan antalet unika individer som utretts låg kvar på 2019 års nivå.

Effekter av covid-19

Erhållit statsbidrag på ca 5 mnkr för dygnskostnader för ungdomar från SIS.

Utvecklingsarbete i förhållande till åtaganden och en del utvecklingsarbete har pausats eller prioriterats ned till förmån för att säkra grunduppdraget.

Genom exempelvis oro för/av pandemin hos medborgare och konsekvenser av FHM riktlinjer och restriktioner om distansiering har pandemin sannolikt öven gjort att visst stöd till medborgare inte utförts i samma takt eller med samma kvalité som annars.

Samtidigt har anpassningar till riktlinjer och restriktioner för vissa målgrupper bidragit till enklare kontakt och tätare uppföljning genom sörre vana vid digitala verktyg.

Nämndens verksamheter nu och under kommande år kommer troligen troligen ha att hantera effekter av nuvarande situation genom att möta en så kallad insatsskuld.

Funktionsstödsnämnden

Resultatet vid bokslut visar på en positiv avvikelse mot budget med 5,3 mnkr inklusive intraprenadens resultat och 2,8 mnkr exklusive intraprenadens resultat. Personlig assistans är en intäktsfinansierad verksamhet, ersättning fås för utförda timmar inom ramen för beviljade timmar, antingen genom ersättningsmodell eller från Försäkringskassan beroende på vilket lagstöd insatsen beslutas. Avvikelsen mot budget för personlig assistans -4,6 mnkr förklaras av ökade personalkostnader beroende på det har tillkommit nya ärenden och vid ingången till 2020 låg personalkostnader högt. Grupp- och servicebostad är en intäktsfinansierad verksamhet, ersättningen fås utifrån servicemottagarnas nivåbedömning och belagda dygn. Avvikelsen mot budget 6,3 mnkr förklaras av "hemtagninspremie" när servicemottagare flyttat från annan omsorgsgivare till hemkommunens utförare och "bonus" för rehabiliterande arbetssätt då flera servicemottagare bedömts ha minskat behov av stöd i behovsmätningen. Daglig verksamhet är en intäktsfinansierad verksamhet, ersättning fås utifrån planerad närvaro för deltagare, hel- eller halvdag. Ersättningen varierar utifrån servicemottagarens nivåbedömning. Avvikelsen mot budget för daglig verksamhet -4,0 mnkr, förklaras främst av minskad närvaro till följd av pandemin med lägre närvaronivå än vad trenden under våren visade. Intraprenaden, Socialpsykiatrien visar avvikelse mot budget med 2,6 mnkr, vilket förklaras av främst av statsbidrag till följd av merkostnad för pandemin och ökade kostnader för timanställd personal. Förvaltningsgemensamts avvikelse mot budget 4,5 mnkr förklaras av de planerade satsningarna har begränsats av pandemin (tillgången till frigjord tid för personella resurser att arbeta med utvecklingsuppdrag och satsningar).

Effekter av covid-19

Den pågående pandemin har medfört att ett extra stort fokus på att säkra och trygga grunduppdraget. Vilket innebär att arbeta med bemanning, informations spridning och införskaffande av nödvändigt material har prioriterats.

Pandemin har begränsat möjligheterna till att göra olika satsningar, då tillgången på personella resurser till det har varit begränsad.

Som ett led i arbetet med att hantera pandemin har varit att tillgängliggöra en förenklad introduktion genom digitala introduktionsutbildningar. Utbildningarna finns tillgängliga

för nya medarbetare för att snabbt komma in i verksamheten och arbeta med förståelse för målgruppen och arbetet som grund.

Hälso- och sjukvårdsenheten har under hösten haft förstärkande personella resurser för att genomföra PCR-tester samt antikroppstexter till följd av pandemin.

Daglig verksamhet på distans har genomförts, efter beslut i Programnämnden, för deltagare som av olika skäl inte kan delta på plats under tiden som pandemin pågår, med möjlighet för individer som bor i ordinärt boende att delta men även för individer som bor i boende i kommunens regi.

Överförmyndarnämnden

Resultatet vid bokslutet visar på en negativ avvikelse mot budget med 0,3 mnkr som beror på en förväntad intäkt från Digitaliseringskommitté för att finansiera två projektanställda som uteblev till viss del. En del i den nya uppföljningsmodellen är månadsvisa rapporter med syftet att ge information som håller nämnden informerad om nuläget och som är ett stöd i att tidigt uppfatta avvikelser som kan föranleda åtgärder.

Intraprenadernas resultat

Intraprenader	Utfall 2020	Budget 2020	Avvikelse Budget-Prongos	Justerat resultat exkl. effekter av covid-19	Ingående ack resultat	lanspråktagande av eget kapital	Nya underskott	Nya överskott	Bokslut överfört ack, resultat 2020	Ack resultat, efter 7% prövning
Belopp i tkr										
Socialpsykiatrin	117 600	120 200	2 600	2 600	8 400	0	0	2 600	10 900	8 400
Demenscentrum	37 488	37 448	-40	728	847	0	0	728	1 575	1 574
Dagverksamhet demens	16 160	12 928	3 260	167	478	0	0	167	645	645
Löwenhjelmiska	37 149	35 464	1 649	2 405	2 367	0	0	2 405	4 772	2 482
Backagården	24 248	24 049	148	93	1 606	0	0	93	1 699	1 683
Ången	34 546	34 216	346	878	958	0	0	878	1 836	1 836
Skebäcksgården	39 471	38 578	871	685	2 126	0	0	685	2 811	2 700
Klosterbacken	39 789	37 504	2 289	2 140	1 270	0	0	2 140	3 410	2 625
Lindhultsgården	16 252	15 966	252	441	1 060	0	0	441	1 501	1 118
Nettokostnad	362 708	356 353	11 375	10 137	19 112	0	0	10 137	29 149	23 063

Vårdboendenämnden har sju Intraprenader, Hemvården har en Intraprenad och Funktionsstödsnämnden har en Intraprenad, det ingående ackumulerade resultatet 2020 uppgår till totalt 19,1 mnkr. Det ingående ackumulerade resultatet 2020 uppgår till 19,1 mnkr, årets resultatet är justerat utifrån beräknade ekonomiska effekter av covid-19 för att därefter prövas mot 7 procent regeln. Beslut om överfört ackumulerat resultat beslutas av Kommunstyrelsen.

4.5 Kostnadsutveckling

Sammanställning av kostnadsutveckling som visar totala intäkter och kostnader för samtliga nämnder inom programområde social välfärd.

Programområde social välfärd Belopp i tkr	Bokslut 2019	Bokslut 2020	Budget 2020	Avvikelse Budget-Bokslut
Intäkter				
Försäljning av verksamhet	1 524 944	1 535 088	1 568 786	-33 698
Övriga intäkter	442 596	607 805	494 115	113 690
Summa intäkter	1 967 540	2 142 893	2 062 901	79 992
Kostnader				
Personalkostnader	2 308 678	2 369 333	2 246 845	-122 488
Lokalhyra	220 027	219 714	202 646	-17 068
Köp av verksamhet	2 240 857	2 390 742	2 486 198	95 456
Kapitaltjänstkostnader	19 599	19 148	17 153	-1 995
Övriga kostnader	502 530	469 836	385 808	-84 028
Summa kostnader	5 291 691	5 468 773	5 338 650	-130 123
Nettokostnad	-3 324 151	-3 325 880	-3 275 749	-50 131

4.6 Investeringar

Inventarieinvesteringar

Nämnd Belopp i tkr	Bokslut 2020	Budget 2020	Förbrukat %	Avvikelse tkr
Programnämnd	139	2 100	7%	1 961
Social nämnd	746	1 900	39%	1 154
Hemvårdsnämnd	1 028	2 949	35%	1 921
Vårdboendenämnd	1 827	3 443	53%	1 616
Funktionsstödsnämnd	347	1 500	23%	1 153
Överförmyndarnämnd	0	150	0%	150
Nettokostnad	4 087	12 042	34%	7 955

Investeringsutrymmet för inventarieinvesteringar 2020 uppgick till 12,0 mnkr och utfallet visar på att en positiv avvikelse med 8,0 mnkr. Budgetens ändamål är i huvudsak utbyte av gamla inventarier i verksamheten, men den pågående pandemin har påverkat utbytestakten.

5. Fem år i sammandrag.

Fem år i sammandrag	2016	2017	2018	2019	2020
Befolkning					
Totalt antal invånare, Örebro kommun	146 105	150 192	153 317	155 696	156 361
Kvinnor		75 864	77 445	79 126	78 771
Män		74 427	76 241	77 992	77 590
antal invånare 65 år och äldre	26 426	27 030	27 444	28 008	28 408
antal invånare 85 år och äldre	3 615	3 624	3 554	3 546	3 510
Antal unika personer inom stöd till personer med funktionsnedsättning enligt LSS	1280	1294	1312	1369	1380
- varav män %	57	57	57	56	58
- varav kvinnor %	43	43	43	44	42
Beläggningsgrad, vård och omsorgsboende, permanent respektive korttid, samlat värde för programområdet		98,1	98,1	97,4	96,3
Beläggningsgrad, bostad med särskild service, LSS, samlat värde för programområdet		97,7	98,6	99,9	-- ⁶
Icke verkställda beslut, särskilt boende vård och omsorg (avser kvartal 3)	55	48	22	52	22
Icke verkställda beslut, bostad med särskild service (avser kvartal 3)	27	18	26	38	50
Antal personer med bostad för vuxna, enligt LSS, (platser)	464	486	488	486	486
Antal platser korttidsvård	122	118	118	133	142
Antal permanenta platser i vård- och omsorgsboende (inkl. entreprenader)	1 102	1 142	1 170	1 210	1 205
Antal ställföreträdarskap	2 302	2 235	2 175	2 224	2 295
Antal personer med utförd omvårdnad		1 969	1 988	2 050	2 051
Antal aktualiserade ärenden på socialkontor	9 606	10 090	10 620	11 353	13 009
Antal unika personer som utretts på socialkontor	2 847	2 957	3 581	3 681	3 704
Antal ytterfall hemvårdsinsats	-	106	103	122	-- ⁷

⁶ Uppgift för 2020 saknas.

⁷ Uppgift för 2020 saknas.

6. Servicegarantier

Servicegarantierna är kommunens verktyg för att ange för medborgarna vilken service-/kvalitetsnivå de kommunalt finansierade tjänsterna har. De unika servicegarantierna fastställs av programnämnderna. Programnämnderna svarar för att etablera, analysera, revidera, ta bort och lägga till garantier.

Det är viktigt att medborgarna upplever att de får en bra och snabb service av oss som arbetar i Örebro kommun. Kvaliteten på våra tjänster ska vara god och medborgarna ska få ett gott bemötande. Vi ska vara tillgängliga för medborgarna. Medborgarnas behov och intressen står i centrum. Vår service ska vara på lika villkor för kvinnor och män, flickor och pojkar.

Programnämnden har gett Programdirektören i uppdrag att under 2020 revidera, ta bort och eventuellt lägga till garantier, därav följs de nuvarande servicegarantierna inte upp i delårsrapport 2. Programnämnden beslutade i februari 2021 gällande servicegarantier för programområdet i programnämndens Programplan med budget 2021.

7. Bilagor.

- Bilaga 1 Årsberättelse 2020 Socialnämnd
- Bilaga 2 Årsberättelse 2020 Funktionsstödsnämnd
- Bilaga 3 Årsberättelse 2020 Hemvårdsnämnd
- Bilaga 4 Årsberättelse 2020 Vårdboendenämnd
- Bilaga 5 Årsberättelse 2020 Överförmyndarnämnd